

Az edző, mint pedagógus

Edző Továbbképző Konferencia

Budapest

2018. március 13.

A pedagógus értékközvetítő tevékenysége

Dr. Borosán Livia

Testnevelési Egyetem

Pedagógia és Módszertani Tanszék

Neveléstudományi aspektus

A TÉMA RELEVÁNCIÁJA

- A pedagógiai munkát végző szakemberek a pedagógiai folyamat során egy komplex hatásrendszerrel működtetnek

AKARVA-AKARATLANUL

- Hatnak a környezetükre (pozitív, fejlesztő hatások, a személyiség nem sérül)

Egyik eleme az értékközvetítés

NEVELÉSI ÉRTÉK

- Nevelés
- Oktatás és nevelés viszonya
- Egyéniség és személyiség?
- Személyiség:
 - ✓ Szervező-végrehajtó sajátosságcsoporthat
 - ✓ Ösztönző-reguláló sajátosságcsoporthat
- Konkrét példák

A nevelés általános alapelvei

Komplex szemléletmód
kontra

Redukcionista szemléletmód

Oktatás - nevelés

SZEMÉLYISÉG

Szubjektív feltételrendszer, amely ösztönzi az egyént különböző tevékenységek végrehajtására.

- ✓ Szervező-végrehajtó sajátosságcsoport –
oktatás (ismeret, jártasság, képesség,
készség)
- ✓ Ösztönző-reguláló sajátosságcsoport –
nevelés – szükségleteti bázis

A nevelés általános alapelvei

Szűkebb értelemben: Céltudatos, tervszerű, fejlesztő jellegű, társadalmi tevékenység.

VISELKEDÉS FORMÁLÁSA

Cél: olyan személy kialakítása, aki megfelel az *adott társadalom* elvárásának, egy un. embereszmény kritériumai alapján történő fejlesztés.

TUDATOSSÁG

A nevelés során nagyon sokszor a spontán
elemek érvényesülnek. Törekednünk kell a
céltudatosságra. A gyermek a
kiindulópont!
Nem öncélú!

Elvárások fogalmazódnak meg!

Fekete pedagógia!

A PEDAGÓGUS SZEREP

PSZICHIKUS ÉS OBJEKTÍV FELTÉTELRENDSZER

OBJEKTÍV FELTÉTELRENDSZER - SZEREP

- A fogalom **általános értelmezése** a szerep egy **norma-komplexum**, amelyet a vele kapcsolatos társadalmi elvárások alakítanak ki.
- **Szűkebb vonatkozásban** az adott szituációban szereplő személy előírt viselkedéseként, reakálási módjaként értelmezik, így az adott pozícióban lévő **személy tényleges viselkedése** kerül előtérbe, akár megfelel a társadalmi elvárásoknak, akár eltér azoktól (Buda, 1997) – *pszichikus feltételrendszer*
- **személy tényleges viselkedése - értékrendszere**

A nevelés általános alapelvei

- Fejlesztő jellegű a nevelés: a szándékunk amit el szeretnénk érni az, hogy a személyiség **pozitív!** irányba alakuljon.
- Társadalmi tevékenység a nevelés: az ember társadalmi lény, a személyiségére hat a társadalmi kapcsolatok rendszere + ő is visszahat.
- Nevelés tevékenységeken keresztül hat: A személyiség a tevékenysége folyamatában fejlődik: tevékenykedtetni kell!

ÉRTÉK?

Az értékközvetítés nevelési-személyiségfejlesztési
vonatkozása

NEVELÉSI ÉRTÉK FOGALMA

- Az érték olyan produktum, amely kettős funkciót tölt be. Egyrészt hozzájárul a szűkebb-tágabb emberi közösségek fejlődéséhez: *közösségfejlesztő funkció*, másrészt elősegíti az egyén fejlődését: *individuális fejlesztő funkció*.

(Bábosik István)

KONSTRUKTÍV ÉLETVEZETÉS

- Olyan életvitel, amely szociálisan értékes, de ugyanakkor egyénileg is eredményes. Így megfelel az érték kettős kritériumának, vagyis egyfelől közösségfejlesztő jellegű, másrészt az egyén fejlődését is elősegíti, vagyis egyben önfejlesztő jellegű is.

(Bábosik István)

Orientáló-szelektív hatásrendszer

A konstruktív tevékenységformákat megerősítjük (jutalom, dicséret); a destruktív magatartás- és tevékenységformákat megpróbáljuk visszaszorítani, leépíteni (szankcionálás).

Értékközvetítés–értékteremtés szakaszai

- SZOKÁSFORMÁLÁS (szokásrendszer)
- MAGATARTÁS-FORMÁLÁS (példaképek, életképek – hiteles pedagógus)
- MEGGYŐZŐDÉS ALAKÍTÁS

Értékközvetítés – értékteremtés célja

A nevelés végső célja az autonóm erkölcsiség (autonóm moralitás) kialakítása.

Autonóm erkölcsiség: A társadalom által elvárt magatartási formákat, tevékenységeket az egyén nem külső hatásra, hanem belső késztetés alapján végzi.

A nevelés, oktatás nem elhanyagolható szerepet játszik abban, hogy kialakuljanak és kifejlődjenek azok a kompetenciák, amelyek a társadalmi folyamatokban való részvételt erősítik.

Az adott társadalom elvárása
Értékek mentén

INDIVIDUÁLIS FEJLESZTÉSI FUNKCIÓK

- Önmagunk ismerete identitásunk alapja, másrészt az *egzisztenciális jelentőségű* döntések mércéje, viselkedésünk szabályozója, amely személyiségbeli komponens kialakításához emberi relációk, szociális közeg szükséges.

INDIVIDUÁLIS ÉRTÉKEK

ÖNISMERET, REÁLIS ÖNÉRTÉKELÉS, ÖNELFOGADÁS (ÖNFEJLŐDÉSI SZÜKSÉGLET)

Szent-Györgyi Albert – sport által fejlődik: polgári erények, az önfeláldozás, az egyéni érdek teljes alárendelése, a kitartás, a tetterekészség, a gyors elhatározás, az önálló megítélés, az abszolút tisztesség.

SZOCIÁLIS FEJLESZTÉSI FUNKCIÓK

- A családokon belüli szociális funkció fejlesztése érezhetően gyengül, a pedagógiai munkát végzőknek fokozottabban kell a szociális nevelési feladatokkal foglalkozniuk.
- Sokszor a hiánypótlás, a korrekció a feladatuk.
- A feladat elvégzéséhez konstruktív pedagógusminta, élményekben gazdag szociális közeg, tevékenységkínálat kell.

SZOCIÁLIS FEJLESZTÉSI CÉL: JELLEM

- A jellem a legmagasabb rendű magatartás-szabályozó tényező.
- Nem születünk kialakult jellemmel, hanem szükségleti diszpozíciókkal.
- Akkor lesz belőle szükséglet, ha határozott magatartási-cselekvési program épül rá.

SZOCIÁLIS ÉRTÉKEK

- A team-munkára való alkalmasság - az együttműködési kooperációs képesség; a stratégiai gondolkodás; problémamegoldó képesség; a döntésképeség (önismeret); a kommunikációs képesség; valamint a tolerancia, empátia és szolidaritás.

SEGÍTŐ VERSENGÉS

- A segítő versengés azt jelenti, hogy elismerjük és szigorúan megköveteljük a szabályozottság, szabálykövetés, az esélyesség, valamint a segítség alapszabályait. Felelősségteljes gondolkodásra igyekszünk nevelni a gyermekeket.
- A verseny, a versenyhelyzet megtapasztalásán keresztül a versenyszellemet, mint értéket alakíthatjuk ki: a szabályok betartása mellett egymásra figyelve együttműködő, felelős, az alapvető emberi értékekkel (becsület, tisztesség) bíró személyiséget.

SZAKSZERŰ, TUDATOS PEDAGÓGIAI IRÁNYÍTÁS MELLETT

SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSI TERÜLETEK

- testi-lelki és szellemi egészséget,
- az akaratot,
- a jellemet,
- a motoros képességeket,
- a művelt magatartást, a kulturált viselkedést,
- az emberi érintkezési formákat,
- a közösségi és társadalmi tudatot,
- segíti a személyközi kapcsolatok kezelését,
- gazdagítja az érzelmi életet,
- *hozzájárul a társadalmi beilleszkedési zavarok csökkentéséhez, a szocializációs folyamatok tudatosabb vezérléséhez.*

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMET!

